

ІДЕЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ, ЯК ОДИНА ІЗ ВАЖЛИВИШИХ ЦІЛЕЙ ТА ПРІОРИТЕТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: ПРІОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Віктор Сікаленко

голова Правління

ГО «Клуб сталого розвитку «Південна ініціатива»

Назва організації і контакти. Громадська організація «Клуб сталого розвитку «Південна ініціатива», тел.: +38(063)78-51-087; email: ; веб-сайт: ; сторінка у соціальних мережах: .

Контекст. Галицинівська сільська об'єднана територіальна громада була створена 5 січня 2017 року в рамках адміністративно-територіальної реформи України з адміністративним центром у селі Галицинове Вітовського району Миколаївської області. Громада межує на півночі з обласним центром – містом Миколаєвом, на заході – з Південно-Бузьким лиманом, на півдні – Херсонською областю та на сході – з Шевченківською сільською ОТГ. До складу громади входять 5 сіл: Галицинове, Лимани, Лупарево, Прибузьке, Українка та селище Степова Долина.

Населення громади складає 9003 осіб, серед яких – молодь 18-35 років – 2410 осіб; мешканці від 35 років до пенсійного віку – 3134 осіб; пенсіонери – 1895 осіб. Частка населення працездатного віку – 61 %, зайняті у всіх галузях економіки – 53 %.

Історично і географічно громада розташована у привабливій інвестиційно-економічній зоні України, що сприяло хаотичному створенню на її території потужних підприємств, заводів, портів, рекреаційних центрів та заповідників. На сьогодні така ситуація спричинила розбалансовану екологічну ситуацію і потребує створення умов для їх симбіозу в площині сталого розвитку.

Відповідно вирішення питання охорони довкілля, енергоефективності та впровадження тематичних програм у селах є одним із основних пріоритетів сталого розвитку сільських громад.

Проблема. Енергоефективність тісно пов'язана з енергозбереженням, а охорона довкілля – з людською свідомістю. Усвідомлюючи цей важливий взаємозв'язок, можна вибудувати подальші кроки щодо вирішення проблем із забезпечення раціонального й економічного витрачання енергоресурсів та збереження біорізноманіття.

Проте перед сільськими громадами постає безліч перешкод, що не дає можливість отримати бажаних результатів. Причиною ж їх є самі мешканці сіл або органи місцевого самоврядування. На сьогодні можна виокремити три основні соціально-економічні перешкоди, що заважають належному забезпеченню

повноцінного енергозбереження та симбіозу людської діяльності і природничих процесів у сільських громадах:

- **слабка проінформованість, необізнаність** сільського населення щодо шляхів і методів організації заходів із охорони довкілля та енергоефективності як власних осель, так і муніципальних соціальних закладів;
- **слабка мотивація та байдужість** сільського населення до вирішення питань енергоефективності і охорони довкілля, розробок програм та моніторингу місцевих органів влади щодо раціонального використання бюджету громади;
- **слабка наповненість фінансово-бюджетної складової** як в органах місцевого самоврядування так і у приватному секторі.

Одним із найефективніших способів подолання означених перешкод є взаємодія активного громадського сектору на прикладі місцевої НГО з органами місцевого самоврядування і сільською громадськістю через організації освітніх заходів для дорослих, значної частини громади, яка є основним і найбільшим масовим гравцем змін Галицинівської ОТГ.

Що зроблено? Показовий приклад взаємодії через освіту відображає такий факт: з 2015 року 4 сільських рад входять до Галицинівської сільської ради (ОТГ) і громадської організації «Клуб сталого розвитку «Південна ініціатива» з сільською громадськістю 6 населених пунктів.

Результати такої взаємодії мають безліч індикаторів ефективності у таких важливих напрямках, а саме:

- освітньому;
- просвітницько-інформаційному;
- інфраструктурному;
- підвищенні активності в пошуках шляхів вирішень завдань з енергоефективності та охорони довкілля як громадським сектором, так і органами місцевого самоврядування.

У співпраці з місцевими органами влади і громадськістю у 2017 році було розроблено та ухвалено місцевою радою «План соціально-економічного розвитку Галицинівської сільської ради на 2017–2020 роки», одним із пріоритетів якого є створення Центру освіти для дорослих та освітня підтримка ініціатив зі створення енергетичних та сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. У

жовтні 2017 року розроблено «Програму з енергоефективності та охорони довкілля Галицинівської сільської ради на 2017–2020 роки» у рамках проекту «Регіональні голоси – створюємо мости для демократії» у партнерстві з Представництвом DW International в Україні за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПОДІЙ ОСВІТНІ ПРОЦЕСИ, ЯКІ СПРИЯЛИ ФОРМУВАННЮ СТРАТЕПНОГО МИСЛЕННЯ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ЗГІДНО З ПРИНЦИПАМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

З метою цілісного аналізу шляхів та методів взаємодії заради сталого розвитку розглянемо поетапний ряд заходів з енергоефективності та охорони довкілля, які були проведені на території Галицинівської ОТГ за сприяння ГО «Клуб сталого розвитку «Південна ініціатива» – природоохоронної громадської організації, яка була офіційно зареєстрована у грудні 2014 року у місті Миколаїв.

Діяльність ГО «КСР «Південна ініціатива» спрямована на впровадження місцевими комюніті програм зі сталого розвитку, ефективного використання енергії, виховання у молоді та дорослого покоління українців дбайливого ставлення до навколишнього середовища. Організація реалізує інформаційно-просвітницькі та практичні заходи, розповсюджує неупереджену інформацію та організовує освітні заходи з питань сталого розвитку, охорони довкілля, енергетики та візуального мистецтва.

Цікавим фактом діяльності Галицинівської ОТГ є те, що перший умовний центр освіти для дорослих у громаді був створений на базі сільського дитячого садка. Освітні заходи проходили у вихідні дні в приміщенні закладу або у будні на міні-стадіоні зі штучним покриттям на карематах.

Так, першим етапом була реалізація пілотного освітнього проекту з енергоефективності для представників органів місцевого самоврядування, адміністрації і батьківського комітету Лиманівського ДНЗ «Струмочок». У рамках цього етапу наша організація прагнула зрозуміти для себе, чи потребують і чи зацікавлені дорослі (а у нашому випадку були переважно матері вихованців садочку) в освітніх послугах з тем громадського лобювання, взаємодії, моніторингу, енергоефективності та проектного менеджменту.

Завдяки проведеному 3-денному освітньому курсу «Школа енергоефективності» в рамках проекту

представники сільської ради, адміністрації та батьки вихованців Лиманівського ДНЗ «Струмочок» вчилися, як правильно утеплювати власні будинки, заощаджувати енергію та власні кошти, правильно розподіляти фінанси заради проведення заходів із енергоефективності, а також як отримувати фінансування на соціальні та інфраструктурні проекти для енергозберігаючого розвитку сільської громади.

У межах освітнього курсу вихованці Лиманівського садочка із своїми батьками мали можливість відвідати у приміщенні садка «Еко-кіноклуб» освітній майданчик відеомистецтва, де кожен міг ознайомитися та зрозуміти, наскільки є важливою любов до природи рідної Батьківщини, людей і навколишнього середовища. Цей освітній майданчик сприяв соціальному, культурному та духовному розвитку кожного з присутніх.

Другим етапом було проведення аналізу засвоєння отриманого освітнього матеріалу: наскільки органи влади і громадськість зможуть проявити та використати у своїх діях отримані знання та навички заради вирішення проблем з енергоефективності Лиманівського ДНЗ «Струмочок» і всієї громади.

Так, влада (тоді – Лиманівська сільська рада) у 2015 році першою з-поміж сільських рад у Миколаївській області приєдналася до Європейської ініціативи «Угода мерів», що дало змогу сільській громадськості і представникам сільської ради за допомогою діалогу розробити план, перелік завдань, над якими треба працювати, і те, як і де шукати ресурси для вирішення певної проблеми під відповідний дедлайн. У рамках Угоди громадськість і влада взяли на себе відповідальність досягнути поставленої мети: до 2020 року зменшити викиди CO₂ на 20% на своїй території.

Громадськість у свою чергу спромоглася залучити Міжнародних донорів та організацій для проведення робіт з енергоефективності будівлі Лиманівського ДНЗ «Струмочок». У 2015 році за підтримки Посольства Федеративної Республіки Німеччини в Україні у співфінансуванні з сільською радою був реалізований проект «Об'єднання батьківських громад Лиманівського сільського дитячого садка «Струмочок» задля його порятунку від руйнування». Одним із завдань проекту, що було зреалізовано, стало проведення заходів із перекриття покриття даху і утеплення із замінами вікон 2-х веранд-роздягалень основної будівлі закладу.

У 2016 році було розпочато другий проект «Енергозберігаючі заходи в «Лиманівському ДНЗ «Струмочок» в селі Лимани Вітовського району

Миколаївської області» за допомогою фінансової підтримки грантодавця, сільської ради і громадськості. У рамках проекту були виконані роботи з утеплення фасаду основної будівлі дитячого садка площею 328,6 м² мінеральними плитами з опорядження декоративним розчином.

Два інфраструктурні проекти показали, як громадськість навчилася взаємодіяти з бізнесом і органами влади заради досягнення соціально-важливих напрямів діяльності громади.

У результаті втілення успішних проектів громадськість села і органи місцевої влади стали впевненими у майбутньому, почали довіряти і співпрацювати між собою та сміливо крокувати до досягнення цілей сталого розвитку.

Практичний іспит громадськістю і владою було складено успішно! Його успішність можна продемонструвати за допомогою таких даних (див. табл. 1).

Таблиця № 1

Фінансова інформація

№ п/п	Організація	Сума, грн.
1	Загальна сума фінансового внеску проекту	124 996,00
2	Загальна сума фінансового внеску громадськості	11 621,00
3	Загальна сума фінансового внеску органів самоврядування	95 791,00

Дошкільна освітня установа після успішної реалізації проекту почала:

- значно зменшувати витрати бюджетних коштів;
- мінімізувала витрати енергоносіїв при сталій температурі в приміщенні будівлі закладу (t +20 °C):

Рік	Кількість споживчого газу, м ³
2014-2015	6354
2015-2016	5836
2016-2017	4465

Хто залучений до викладання? Як Ви вирішите проблему підготовки фахівців? Два попередні етапи не змогли б мати ті результати, що ми зараз маємо, без партнерів та тренерів, які нам допомагали організувати освітні заходи. Херсонська громадська організація «Нова генерація» проводила для громади тренінги з громадського активізму і проектного менеджменту. Представники команди Рівненської молодіжної організації «Екоклуб» були нашими менторами і експертами тренінгів з енергоменеджменту та охорони довкілля.

Крім залучення партнерів, наша організаційна команда теж підвищувала свої професійні компетенції щодо тем: адвокації, медіа, активізації громад, благоустрою, енергоефективності та охорони довкілля завдяки участі у різноманітних місцевих, міжнародних тренінгах, форумах, навчальних поїздках до США, Польщі, Молдови та Південної Кореї.

Які проблеми Вам доводиться долати?

Третім найскладнішим етапом було розширення діяльності організації після її створення по всій території Галицинівської ОТГ. Організація переживала, чи буде сприйнято її діяльність і курс освітніх заходів в інших селах, як реагуватимуть нові представники влади, чи буде взаємодія, чи знайдемо ми приміщення для проведення тренінгів, мастер-класів? Страхи організації відбилися на її діяльності у формі тривалої адаптації та налагодження контактів з представниками громадськості і влади.

Чи отримуєте Ви вже підтримку з боку громади / влади або плануєте співпрацювати? Опишіть механізми співпраці.

Наші переживання були даремними. Спостерігаючи за нашою діяльністю і попередніми результатами, місцеві органи влади пішли нам назустріч заради успішності розвитку громади. Організації було надано приміщення для розташування офісу, у кожному населеному пункті ОТГ ми без проблем можемо використовувати приміщення сільських клубів, бібліотек чи актових залів шкіл для проведення освітніх заходів.

Перші важливі результати співпраці ми отримали під час реалізації проекту «Регіональні голоси – створюємо мости для демократії» у Миколаївській області. У рамках проекту на першій сесії громади Галицинівська сільська ОТГ, стала однією із перших ОТГ яка долучилася до Європейської ініціативи «Угода мерів» та створила робочу групу з представників громадськості, медіаактивістів та органів влади з розробки «Плану соціально-економічного розвитку Галицинівської сільської ради на 2017-2020 роки» і «Програми з енергоефективності та охорони довкілля Галицинівської сільської ради на 2017-2020 роки». Усі учасники робочої групи пройшли 4 модулі освітнього курсу, вивчивши особливості ситуаційного аналізу, методів громадського моніторингу, енергоменеджменту та планування заходів з охорони довкілля.

Освітній курс дав можливість кожному зрозуміти, наскільки серйозно треба підходити до розроблення важливих для громади стратегічних документів.

Водночас важливою перемогою стала програма соціально-економічного розвитку, у змісті якої після громадських обговорень було сформульовано завдання: до кінця 2018 року на території ОТГ відкрити перший «Освітній центр для дорослих» на базі Прибузької сільської бібліотеки. Виконання цього завдання можливе за кошти місцевих органів влади у партнерстві з фондами чи бізнесом.

Ваша мрія щодо розвитку освіти дорослих?

Виконати основне завдання плану соціально-економічного розвитку щодо відкриття «Освітнього центру для дорослих».

